

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ไม่ว่าชนชาติใดสังคมใด ย่อมต้องมีเครื่องมือช่วยในการติดต่อสื่อความหมายซึ่งกันและกัน เครื่องมือนี้ได้แก่ภาษา บุคคลใดสามารถใช้ทักษะทางภาษาใดที ก็ย่อมจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น ทักษะทางภาษาคตามลักษณะการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ

ภาครับ ได้แก่ ทักษะการฟัง และการอ่าน

ภาคแสดง ได้แก่ ทักษะการพูด และการเขียน¹

ในกระบวนการทั้ง 4 นี้ การฟังเป็นทักษะที่คนเราต้องใช้กันมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าของ แรังกิน (Rankin) พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วในวันหนึ่ง ๆ บุคคลใช้เวลาในการฟังร้อยละ 42 การพูดร้อยละ 32 การอ่านร้อยละ 15 และการเขียนร้อยละ 11² และจากการศึกษาค้นคว้าของ วิลท์ (Wilt) เกี่ยวกับการใช้เวลาในการฟังในห้องเรียน

¹ กิติยวดี บุญซื่อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, สุมิตร คุณานุกร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : สारวมวลชนจำกัด แผนกการพิมพ์, 2520), หน้า 77.

² Sam Duker, "Listening," Encyclopedia of Educational Research (1969) : 747.

ของนักเรียนชั้นประถมก็พบว่า นักเรียนใช้เวลาในการฟังในวันหนึ่ง ๆ ถึงร้อยละ 58¹ เพราะฉะนั้นบุคคลใดมีทักษะในการฟังมากก็ย่อมจะได้รับประโยชน์จากการฟังมากไปด้วย

การฟังเป็นจุดเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดปัญญา หัวใจนักปราชญ์คือ สุ จิ ปุ ลิ ก็ใค้ยก "สุ" คือ การฟังเอาไว้เป็นอันดับแรก แต่ใครจะสามารถฟังแล้วเกิดปัญญาสามารถนำเอาสิ่งที่ได้ฟังไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาฝึกฝน ระยะเวลา ไประกะกฤษณะ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการฝึกทักษะการฟังไว้ว่า

การฟัง เป็นสิ่งที่ต้องฝึกเช่นเดียวกับกับการอ่าน การเขียน และการพูด บางคนเข้าใจว่าการฟังนั้นไม่เป็นของยากอะไร แต่ความจริง การฟังจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งก็ต่อเมื่อผู้ฟังรู้จักฟัง ถ้าผู้ฟังไม่รู้จักฟังก็ไร้ประโยชน์หรืออาจจะนำโทษอันยิ่งใหญ่มาสู่ผู้ฟังหรือส่วนรวมก็ได้ ดังเช่นเวลานี้ สิ่งที่เรากลัวที่สุดก็คือกลัวประชาชนของเราหลงเชื่อสิ่งที่ใค้ยืมได้ฟังอันอาจก่อให้เกิดภัยอันใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติได้²

การฝึกทักษะการฟัง นอกจากจะช่วยให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ฟังอย่างเต็มที่แล้วยังช่วยให้ทักษะด้านการพูด การอ่าน และการเขียน ก็ยิ่งขึ้นด้วย³ ดังนั้นจึง "เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักฟัง ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม และเกิดผลดีที่สุด"⁴

¹Sam Duker, "Listening," p.747.

²ระอบ โปชะกฤษณะ, ลักษณะสำคัญของภาษาไทยการเขียน-การอ่าน การพูด-การฟัง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2521), หน้า 172.

³James W. Fox, "Teaching Listening Skill," English Teaching Forum 12 (October - December 1974) : 45.

⁴รองรัตน์ อิศรภักดี และเทือก กุสุมา ณ อยุชยา, วิธีสอนภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 102.

แต่การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของเราโดยทั่วไปปรากฏว่า มีการสอนการอ่าน และการเขียนกันเป็นพื้น ไม่ค่อยสอนทักษะการฟังให้แก่เด็กมากนัก¹ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ปรีชา นิพนธ์พิทยา และคณะ ซึ่งได้ศึกษา "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาที่ 1 ของโรงเรียนประชาบาล กลุ่มนครชัยศรี" ประกอบการศึกษาวิชา "การปรับปรุงการสอนศิลปภาษาในชั้นประถม" แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูสอนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาที่ 1 ได้พบคำตอบเช่นเดียวกันว่า ครูสอนเฉพาะ การอ่านและการเขียน คัดยมนุ่งที่จะให้เด็กอ่านออก เขียนได้ เป็นสำคัญ ส่วนการฟังและการพูดไม่ค่อยได้สอน²

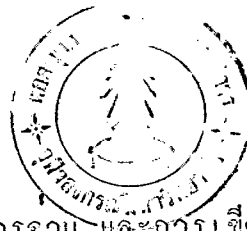
การที่ครูไม่ค่อยได้สอนทักษะการฟังให้แก่เด็กเช่นนี้เอง ทำให้เด็กขาดการฝึกฝนทักษะ อันจำเป็นต่าง ๆ ในการฟัง และสมรรถภาพในการฟังก็ต่ำด้วย ดังรายงานการวิจัยผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1 เมื่อเทียบกับหลักสูตรซึ่งกรมสามัญศึกษาได้ทำการศึกษาไว้ เมื่อปี 2508 และพบปัญหาว่ามีนักเรียนจำนวนมากมีคะแนนที่มีผลสัมฤทธิ์ในด้านการฟังต่ำ³ เมื่อสมรรถภาพในการฟังต่ำ ก็ย่อมส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังจะทำให้มีโอกาที่จะตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ และถูกหลอกลวงได้ง่าย

เมื่อมีการร่างหลักสูตรประถมศึกษาขึ้นใหม่ ภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นวิชาทักษะที่เป็น เครื่องมือในการเรียนรู้ ก็ได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขจากเดิมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเน้น

¹ สนิท ไกรสินธุ์, "การสอนทักษะการฟังในชั้นประถม," วิทยาสาร 24 (มิถุนายน 2516) : 48.

² ปรีชา นิพนธ์พิทยาและคณะ, "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาที่ 1 ของโรงเรียนประชาบาลกลุ่มนครชัยศรี," (เอกสารประกอบการศึกษาวิชา การปรับปรุงการสอนศิลปภาษาในชั้นประถม แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520), หน้า 9.

³ กรมสามัญศึกษา, รายงานการวิจัยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมปีที่หนึ่งเมื่อเทียบกับหลักสูตร (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511), หน้า 30.

การสอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้สัมพันธ์กันทั้งเนื้อหาสาระ และกิจกรรม โดยเฉพาะทักษะสำคัญในการใช้ภาษา 2 อย่าง คือ การฟัง และการพูด ซึ่งแต่เดิมมีค่าน้ำหนักให้เห็นความสำคัญ เพราะเข้าใจกันว่า เด็กพูดเป็นและฟังเป็นอยู่ตลอดเวลาแล้วนั้น หลักสูตรก็ได้ให้ความสำคัญขึ้นมา คือ นอกจากจะกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ และมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน แล้ว ยังกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ เนื้อหา ทั่วไปให้อย่างแจ่มชัด เป็นไปในแนวที่เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่วัยเรียนไปตามลำดับชั้น¹ ในการสอนมีคู่มือครูและแผนการสอนเพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการสอน และสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพผสมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ทั้งยังให้โอกาสครูในการดัดกิจกรรมและทำแบบฝึกหัด เพื่อส่งเสริมทักษะให้แก่ผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น

ในด้านการจัดทำแบบฝึกหัดนั้น เนื่องจากมีปัญหาและความไม่สะดวกหลายประการที่ทำให้ครูไม่สามารถจัดทำขึ้นเองได้ จึงได้มีผู้เสนอแนะให้เป็นหน้าที่ของผู้นิเทศที่จะผลิตแบบฝึกหัดเสริมทักษะ เพราะนอกจากจะเป็นการลดภาระของผู้สอนแล้ว ยังเป็นการ "สร้างแนวความคิดในการปรับปรุงงานการสอนให้แก่วัยเรียนด้วย"²

> จากความสำคัญของทักษะการฟัง ความจำเป็นในการสอนทักษะการฟัง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงในการสอนภาษาไทยให้ เป็นไป ตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ดังกล่าวแล้วนี้ ทำให้ผู้วิจัยคิดสร้างเครื่องมือ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างเสริมทักษะการฟังภาษาไทยให้แก่เด็ก โดยเฉพาะเด็กในระดับชั้นประถมต้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะการฟังค่อนข้างมาก เพราะยังไม่สามารถอ่าน หรือเขียนได้มากนัก โดยจัดทำเป็นแบบฝึกสำหรับชั้น-

¹ หน่วยงานพิเศษ, กรมสามัญศึกษา, ตำราผู้จักภาษาไทยในหลักสูตรใหม่หรือยัง?,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อ.บ.ศ., 2519),
หน้า 2.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

ประดุมปีทีหนึ่ง แบบฝึกคังกล่าวนี้อะเป็นเครื่องมื่อให้ครูนำไปใช้ ในการสร้างเสริมทักษะการฟัง ของเด็กได้เป็นอย่งดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในค้ำนอื่น ๆ ของเขาค้อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาไทยสำหรับชั้นประดุมปีที่ 1
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้น โดยศึกษาหาความแตกต่างค้ำนสัมฤทธิ์ผลทางการฟัง ก่อนและหลังการใช้แบบฝึก ของนักเรียนชั้นประดุมปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

แบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาไทยสำหรับชั้นประดุมปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการฟังภาษาไทยสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาของแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาไทยนี้ประกอบด้วย
 - 1.1 การจำแนกเสียง (Auditory Discrimination)
 - 1.2 การปฏิบัติตามคำสั่ง (Following Directions)
 - 1.3 ความเข้าใจคำศัพท์ (Word Comprehension)
 - 1.4 ความเข้าใจเรื่อง (Story Comprehension)
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประดุมปีที่ 1/1 และนักเรียนชั้นประดุมปีที่ 1/2 ของโรงเรียนวัดแจ้งศิริสัมพันธ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 40 คน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมทั้งทางบ้านและทางโรงเรียนเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของนักเรียนชั้นประดุมปีที่ 1 โดยทั่วไป

3. การวิจัยครั้งนี้ต้องการทราบพัฒนาการที่เกิดขึ้นในเด็กแต่ละบุคคล จึงใช้การเปรียบเทียบคะแนนทดสอบความสามารถในการฟัง ก่อนและหลังการฝึกไม่มีการเปรียบเทียบความสามารถระหว่างบุคคล ระหว่างเพศ และระหว่างชั้นเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบและแบบฝึกที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และได้ผ่านการทดลอง วิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพมาเป็นลำดับ มีความตรงตามเนื้อหาและเชื่อถือได้
2. การทดสอบและการฝึกตัวอย่างประชากร 2 ห้องเรียน ใช้วิธีการเดียวกัน ผู้ให้ข้อทดสอบและผู้ฝึกคนเดียวกัน ในระยะเวลาเท่ากันแต่แยกทดสอบและฝึกทีละกลุ่ม
3. ตัวอย่างประชากรนี้มีคุณสมบัติที่จะเป็นตัวแทนของนักเรียนชั้น ป.1 โดยทั่วไปได้

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การสร้างแบบฝึกที่ใช้เวลาและทุนในการผลิตเป็นจำนวนมากและลักษณะของแบบฝึกที่ไม่เอื้ออำนวยที่จะให้ผู้เรียนสามารถช่วยตนเองได้ของมีครู ซึ่งเข้าใจวิธีการและได้ศึกษาวิธีการมาดีแล้ว เป็นผู้ให้คำแนะนำและดำเนินการฝึก การทดลองในครั้งนี้จึงไม่อาจใช้ตัวอย่างประชากรจำนวนมากได้

2. สถานที่ทดลอง คือ ห้องเรียนที่ตัวอย่างประชากรเรียนอยู่ตามปกติ ซึ่งบางครั้งอาจมีเสียงรบกวนจากห้องใกล้เคียง ทำให้ไม่มีสมาธิเท่าที่ควร

3. ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมสภาพการขาดเรียนของตัวอย่างประชากรได้ ซึ่งการขาดเรียนนี้ย่อมมีผลโดยตรงกับประสิทธิผลการฝึกที่เกิดขึ้นในการฝึก ภายในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. แบบสอบ แบบฝึก และคู่มือประกอบการใช้จะเป็นเครื่องมือสำหรับครูที่จะนำไปใช้ในการสร้างเสริมทักษะการฟังให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป

2. ได้ทราบระดับความสามารถ และพัฒนาการในการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนทักษะภาษาไทยทั้ง 4 ด้านคือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียน ให้สัมพันธ์กัน และมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกัน

3. เป็นแนวทางให้ครูประถมศึกษาได้เข้าใจ เห็นความจำเป็นในการฝึกทักษะการฟัง และคิดสร้างเครื่องมือเพื่อฝึก หรือเสริมทักษะการฟังให้แก่เด็กในระดับชั้นของตนให้มากยิ่งขึ้น

4. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับทักษะการไวยากรณ์ของเด็กรให้กว้างขวางขึ้น

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะ¹ หมายถึง ความชำนาญ ความแคล่วคล่อง ว่องไวสามารถทำงานได้ผลสำเร็จควยดี และใช้ปริมาณมากในเวลาอันรวดเร็วโดยอัตโนมัติ

2. การฟัง หมายถึง การใช้สมาธิและความตั้งใจในการจดจำ ทำความเข้าใจ และจำแนกเสียง สิ่งที่ได้อ่านซึ่งได้แก่ คำสั่ง คำศัพท์ และเรื่องราวต่าง ๆ

3. แบบฝึก หมายถึง แบบที่นักเรียนใช้เพื่อฝึกการทำตามคำสั่ง การจำแนกเสียง การจดจำ และเข้าใจ ความหมายของคำศัพท์ และเรื่องราวต่าง ๆ จนเกิดทักษะ และมีพัฒนาการ

4. พัฒนาการ หมายถึง ความสามารถที่เพิ่มขึ้นเมื่อได้รับการฝึกฝน

5. แบบสอบ หมายถึง คำถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดทักษะการฟังของเด็กก่อนและหลังการฝึก

¹กมล ภิษฐกมล, "กลวิธีการสอนวิชาทักษะ," ศูนย์ศึกษา (มกราคม 2509) : 14.

6. ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง คะแนนที่นักเรียนได้จากการทดสอบความสามารถในการฟัง
7. คู่มือ หมายถึง ข้อแนะนำวิธีการในการให้ข้อทดสอบและวิธีการในการใช้แบบฝึก
8. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากร หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 และ 1/2 ของโรงเรียนวัดแจ้งศิริสัมพันธ์ จังหวัดนนทบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย